

NOVA SAMOU PRAVA

Izhaja vsakega 15. v mesecu.
Naročnina do konca leta 1928
20 Din.
Številka poštno-čkovnega urada
Ljubljana 12.592.

Glasilo gospodarstva, prosvete in politike.

Uredništvo in upravništvo.
Kočevje št. 18. - Telefon št. 5
Oglasi: mali beseda 2 Din, sicer
po dogovoru.
V uredniškem delu vrstica 10 Din

Vsebina: Razglas. — Katoliška velesila — Italije razdobje stopa na plan. — Iz slepega tira. — † Dr. Anton Schifferer. — Tedenske vesti. — Dopisi. — Za smeh. — Inserati.

Sreski poglavar v Kočevju

dne 2. januarja 1929

štev. 27

Mestna hranilnica v Kočevju,
jamstvo mestne občine Kočevje.

Razglas.

Ker pri prebivalstvu kočevskega sreza eden ali drugi dvomi, da za Mestno hranilnico v Kočevju ni dano jamstvo mestne občine Kočevje, vsled odloka Velikega župana ljubljanske oblasti v Ljubljani od 26. decembra 1928, O. br. 4016, javno razglašam,

da jamči za vloge in njih obrestovanje pri Mestni hranilnici v Kočevju mestna občina Kočevje z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo

in sicer na osnovi § 2 hranilničnih pravil kakor tudi na osnovi § 3 in drugega odstavka § 22 regulativa za ustanovitev, ureditev in nadzor hranilnic z dne 2. septembra 1844.

Vladni svetnik: Loger s. r.

Katoliška velesila-Italije razdobje stopa na plan.

Kočevje, dne 12. febr. 1929.

Danes opoludne sta podpisala v Lateranski palači v Rimu gospodar Italije Benito Mussolini in državni tajnik katoliške Cerkve kardinal Gaspari tri pogodbe, obenem razdobje zgodovinske dokumente: prvič pogodbo, glasom katere prizna Sveta Stolica italijansko državo v danem obsegu, njeno ustavo in njeno dinastijo, italijanska država pa prizna nasprotno Sveti Stolic v bistvu dosedanjo vatikansko njeno posest v Rimu in okolici kot samostojno novo državo z imenom »Citta di Vaticano«, to je Vatikansko mesto, z vsem lastnostmi samostojne države, to je predvsem s suverenostjo, samomočjo, kot jo posedujejo druge države v svojih mejah kot neodvisno, samoraslo in najvišjo oblast. V drugi pogodbi se Italija obvezuje izplačati Sveti Stolic dve milijardi lir enkratne odškodnine za svoječasno aneksijo, odvzem ostale papeževe države v prejšnjem stoletju po Italiji, v tretji, konkordatu se zavezuje Italija proglašiti rimsko katoliško vero za državno vero, vzgajati mladino po katoliških načelih ter pobijati v Italiji vse, kar bi nasprotovalo načelom in interesom rimsko katoliške vere.

Te tri pogodbe bodo gotovo imele še gotov političen dodatek, mereč na zunanjo politiko Italije in interese papeštva v inozemstvu, zlasti tudi v kolonijah ter glede misijonov, protektoratov itd. v drugih delih sveta, o katerem se pa seveda molči.

Musoliniju je s tem vzpelo veliko delo, brez dvoma največje, kar je dosedaj vstvaril.

S tem je spravil s sveta cerkveno rimsko vprašanje, ki je od l. 1870 dalje, ko je italijanski kralj Viktor Emanuel zavzel tudi Rim, ter združil papeško posvetno državo s kraljevino Italijo, zanimalo in vznemirjalo dobro organizirano armado nad 200 milijonov rimskih katolikov celega sveta. S tem, da se je spravil in pobotal z duševnim voditeljem 200 milijonov ljudi, ter mu vrnil lastno državnost, je pridobil simpatije in hvaležnost vseh pravovernih, ki sede na uplivnih mestih po državah skoro celega sveta. Še več: proglašitev r. k. vere za državno vero v Italiji kaže, da so se interesi Italije in Svete Stolice strnili v isti pravec, v vzajemno podpiranje oboestranskih interesov. Benito Mussolini je zeničalno potezo pridobil za interese Italije orjaški in vzorno organizirani aparat rimsko katoliške cerkve ter je s tem mesto izginulih Habsburžanov in katoliške velesile Avstrije stopila na njeno mesto katoliška velesila Italija. In to v času, ko je vodilni mož druge katoliške države, Francije, prisiljen voditi velik boj za malenkostno vprašanje: kolikim izgnanim katoliškim redom naj Francija dovoli zopetno naselitev v svojih mejah...

Mussolini se je torej zopet izkazal kot diplomat in politik svetovnega formata, ki ve, kaj hoče. Izkazal je Italiji neprecenljivo zgodovinsko uslugo.

Nastopa vprašanje, če je tudi Vatikan pridobil z gornjimi pogodbami enakovreden ekvivalent. Tu stoji v prvi vrsti versko psihološka stran papeževega jetništva, ki z gornjimi pogodbami preneha. Kaj učinkuje bolj na vernike: papež vjetnik in mučenik ali papež kot svoboden človek in šef male državiče? Samo naziranja, da je papeževo jetništvo zlasti za preproste vernike in za Petrov novičič bilo v celi strukturi r. k. cerkve tako važen ambijent, da ga posvetne dobrine sploh ne morejo nadomestiti. Ako bi tega jetništva ne bilo, bi iz versko političnih in psiholoških razlogov bilo v interesu celotne organizacije, da se ga ustvari. Drugo kočljivo vprašanje je teritorijalno. Državica s pol kvadratnega kilometra površine, torej z velikostjo srednjemestnega parka, obdana od vseh strani od tuje države, zmora imeti političen pomen le med tema dvema državama, in ne s tretjo. Vsled tega obstoja nujna nevarnost, da bodo drugoverske države, zlasti svetovno vodilne protestantske, smatrale gornjo poravnavo le za domačo stvar med Italijo in Vatikanom ter da ne bodo smatrale niti za potrebno, da se o priznanju ali nepriznanju nove države izrazijo, kar sigurno ne bo v interesu papeževega ugleda. Da se temu izogne, bi morala nova država mejiti na morje, čeprav samo par sto metrov. — S tem bi ji bila dana možnost, da ustvari svojo luko, svoje ladjeve, ker bi se jo na morju s papeško zastavo in torej tudi papeško državo po internacijskem pomorskem pravu morala priznati ter bi tudi izredno dvignila ugled papeštva v drugo-verskem svetu. Ker z morjem šele je dana garancija, da suvereniteta, neodvisnost nove države, ni samo fiktivna, samo na papirju. In konečno nastaja vpraša-

nje, kakšno stališče bodo zavzeli v tej stvari oni rimsko-katoliški narodi, katerih interesi stoje v nasprotju z italijanskimi na pr. Francija.

Današnji dan je torej brez dvoma važen zgodovinski mejnik v zgodovini katoliške cerkve. Vprašljivo je le, koliko vode bo sicer jakemu Musolinijevemu vinu prilila že bližnja bodočnost. Vatikan vsaj v konečnem rezultatu običajno ni nadmodren. Dr. S.

Iz slepega tira.

Kočevje, 15. februarja 1929.

Brezmejno je bilo navdušenje v osvobodilnih oktoberskih in novemberskih dneh leta 1918, ko smo ustanovljali lastno državo. Ko pa je navdušenje poleglo in smo začeli živeti realno državno življenje, se je pokazalo, da je navzlic popolnoma novim gospodarskim, kulturnim in političnim prilikam v novi državi ljudstvo politično, gospodarsko in kulturno organizirano v istih političnih strankah ter njih gospodarskih in kulturnih organizacijah, kot je bilo v starih neprijateljskih državah. Še več: ostali so isti časopisi in možje, isti politični kulturni gospodarski voditelji, ki so rušili stare temelje, dočim so popolnoma nove prilike v novo stvorjeni državi zahtevale novih dalekovidnih mož graditeljev, v kar stare, nujno v negativno in lokalno stran vsmerjene organizacije s svojimi v takem miljeju vzraslimi voditelji niso bile in tudi niso mogle biti sposobne.

Iz te disharmonije, iz tega slepega tira, to je lokalnega in skoro nevede negativnega obeležja naših strank, ki naj bi uredile novo državo, ter po pozitivnem dalekovidnem, vso državo obsegajočem vstvarjajočem delu naravnost kričečih potrebščinah mlade, nove in še neurejene države, se je morala nujno poroditi žalostna sterilnost našega parlamenta, da niti v desetih letih ni zamogel prinesiti niti najvažnejših zakonov, dasi so mu iste ustvarjali strokovnjaki izven parlamenta. In iz tega miljeja so tudi razumljive nadvse žalostne majske in junijske scene v našem parlamentu, kar vse je nujno kazalo nato, da je treba, ako reflektiramo na pozitivno delo ljudskih zastopnikov, postaviti celo naše javno življenje na nove temelje.

Kakšni naj bodo ti novi temelji?

Obstaja samo ena alternativa: ali naj se stranke prilagodijo vsesplošnim državnim interesom ali pa naj se država prilagodi provincijalnim političnim strankam. Tertium non datur.

Za katero alternativno se je Beograd odločil?

Odločba, ki podvezuje delovanje dosedanjih političnih strank, kaže, da za prvo. Hoče se očitno dati dosedanji pripadnik političnih strank priliko, da dobe prosto roko, da v odločilnem trenutku, to je v trenutku razpisa volitev, niso več vezani na dosedanje svoje stranke ter da se lahko odločijo za novo, morda vsedrjavno politično kombinacijo.

Tej smeri in temu cilju pa nasprotuje okoliščina, da **težiče** moderne stranke ni več v politični organizaciji, ampak v **njenih gospodarskih in kulturnih institucijah**. Tu so učinkovito organizirane volilne mase, čeprav maskirano, ker so v teh ustanovah **zvezane s stranko interesno**. Pomislimo samo na **dolžnike** različnih denarnih zavodov po deželi, predvsem rajfajznovk. Gornjemu načelu nasprotuje tudi dejstvo, da so predvsem pri nas na čelu drugoinštančnega upravnega aparata še vedno **ekspONENTI starih strank**.

Ni še torej jasno, katera alternativa bo zmagala, dasi je ta jasnost, ki potrebuje seveda še **temeljitega prevdarka**, nujno potrebna. —ic.

† Dr. Anton Schifferer

Dne 18. januarja 1929 je zatisnil v Ribnici na Dolenjskem za vedno svoje trudne oči velik idealist in narodno-gospodarski delavec, okrožni zdravnik dr. Anton Schifferer, rodом Ljubljčan, toda tekom 35 let v Ribnici in okolici že popolnoma aklimatiziran. On je bil ustanovitelj in oče skoro vseh narodnih in prosvetnih trških društev in naprav v Ribnici, tako »Sokola«, »Čitalnice«, nadalje »Posojilnice«, »Meščanske šole«. Njegovo nesebično delovanje v trgu mu je doneslo najvišjo čast, ki jo je zamogel trg Ribnica oddati, to je čast župana. On je trg zmoderniziral, ter vpeljal tudi vodovod in kanalizacijo. Tekom svojega dolgoletnega delovanja kot zdravnik se je tako priljubil okolici, da ga je smatralo ljudstvo za svojega očeta. To je dokazal zlasti njegov pogreb, na katerega je kljub sibirskemu mrazu prihitelo toliko ljudstva od blizu in daleč, izkazati pokojniku zadnjo čast, da Ribnica takega pogreba še ni videla. Prihiteli so pogrebci tudi iz Ljubljane in zlasti tudi iz Kočevja, kjer hranijo kočevski Slovenci gospoda dr. Schifferer-ja, ki jih je v njih predvojnem težkem boju s kočevskimi nacionalci gospodarsko in organizatorno v zvezi s svojimi ožjimi sodelavci najnesebičneje podprl v hvaležnem spominu ter so vsled tega prihiteli, da se ob hiši in odprtem grobu še enkrat zahvalno poklonijo velikim manom pokojnika.

Naj bo idealnemu, plemenitemu in delavnemu vzor-možu — Slovincu zemlja ribniške doline lahka!

Tedenske vesti.

Umrl je v Kočevju lekarnar in hišni posestnik g. Leopold Michal, rodом Čehoslovak. Bil je plemenita, blaga duša, ki pač ni imel nobenega sovražnika. Naj mu bo zemlja lahka, ugledni gospej udovi pa tudi naše globoko sožalje.

Osebnosti. K komandi žandarmerijskega polka je iz Kočevja prestavljen kot adjutant dosedanji komandant žandarmerijskih čet za srez Kočevje in Logatec, gospod kapetan Kojadin Gjorgjevič. Gospod kapetan Gjorgjevič je prišel pred petimi leti v Kočevje ter je vzorno uredil po vojni nekoliko zrahljano orožniško službo, za kar mu bo prebivalstvo vedno hvaležno. Bil je vzoren oficir, odličen rodoljub in jako prijeten družabnik in kavalir. Pravi Šumadinac, ki ga bo Kočevje težko pogrešalo. Gospodu kapetanu želimo tudi na novem mestu enako odličnih uspehov. — Za komandanta žandarmerijskih čet za srez Kočevje in Logatec je mesto v Ljubljano prestavljenega g. kapetana Gjorgjeviča po-

stavljen g. kapetan Krešimir Grozdanović. — Šef davčne uprave za srez Kočevje, gospod nadupravitelj Anton Pudrič, je vsled reorganizacije celotne davčne službe prestavljen iz Kočevja v Lendavo v isti lastnosti. Ljudomilega in odličnega uradnika, nad vse prijetelega družabnika ter značaj-moža bomo v Kočevju težko pogrešali. Lendavcem zameremo le čestitati na odlični pridobitvi. Gospodu nadupravitelju pa želimo na njegovem novem mestu enakih uspehov.

Umrl je v Dobropoljah velec. gosp. župnik in duhovni svetnik Andrej Ramovž v 82. letu svoje starosti. Gospod duhovni svetnik Ramovž je bil predstavnik tiste generacije slovenskega duhovništva, ki je s tihim, požrtvovalnim ter nesebičnim delovanjem skozi desetletja ustvarilo koncem preteklega stoletja ono važno gospodarsko in kulturno organizacijo slovenskega ljudstva, ki je osvobodila našega kmeta oderuštva in ki je v kritičnih trenutkih svetovne drame preokrenila njegovo mišljenje v jugoslovansko smer. Naj bo vzor-duhovniku priljubljena mu gruda dobropoljska sredi njegovih Dobropoljcev lahka!

Za vloge mestne hranilnice Kočevske jamči mestna občina z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Tako je odločil Veliki župan ljubljanski kot je čitati na čelu današnjega lista. To pa ni vseč nemško-nacionalnim voditeljem. Kočevarji tvorijo sicer le eno tretjino prebivalstva v občini, toda ta njih tretjina vlada dvem tretjinam Slovencev kot živ dokaz Nitschejeve teorije o rasah višje in nižje vrednote. Vlada nemške manjšine nad slovensko večino je seveda le vsled tega mogoča, ker se **dve slovenski stranki tepeta za nemško-nacionalne parlamentne kroglice** in sta, da katera v konkurenci ne zaostane, obe nemškim nacionalcem na uslugo. V očeh nemško-nacionalnih Bauernpartajlovcev so imeli do pred kratkim prednost klerikalci; sedaj se zdi, da se nagiba in da se je deloma že nagnila bauernpartajlovska teltnica na samostojno demokratsko stran. Obe stranki uganjata to protinarodno politiko v Kočevju po svojih eksponentih, gotovih **državnih uradnikih**. Dasi predstavljata obe skupaj le **manjšino** Slovencev v Kočevju, sta s svojo protinarodno uslužnostjo le pomogli nemško-nacionalnim Bauernpartajlovcem do vlade v občini, dočim je **večina** Slovencev potisnjena v opozicijo. Da se vidi, kakšen duh vlada v kočevski občini, je treba iti le na sejo občinskega odbora. Ljudje ki po svojih prodajalnah in poslovnih lokalih odlično obvladajo državni jezik, ga pri javnih občinskih sejah očitno ne znajo več. Gospodarijo pa tako, da v kratki dobi svojega vladanja niso pognali le v stotisoče idočje prihranke zadnjega župana, ampak so še zadolžili občino v preteklem letu za okoli eno tretjino rednega proračuna. In tako napravljene dolgove hočejo kriti z novimi dolgovi. Prodali so še celo izvrstno funkcionirajoči pisalni stroj občine, ne da bi bili izkazali kupnino v proračunu, še manje pa, če in zakaj se je porabila. Za leto 1929 pa hočejo zadolžiti občino, ki ima okoli pol milijona Din celotnega letnega proračuna, **kar za pet milijonov Din**. Ker je navzlic tem protinarodnim in slabim gospodarskim okoliščinam Veliki župan ljubljanski sedanji občinski odbor kočevski v svoji sestavi in funkciji potrdil, je nemško-nacionalnim Bauernpartajlovcem seveda zrastle greben in danes ne priznavajo odločbe Velikega župana, češ, da Mestna občina ne jamči

za vloge Mestne hranilnice. V čem pa naj potem obstoja **pupilarna varnost vlog**? Saj občina vodi Mestno hranilnico po svojih zaupnikih, **ki si jih sama izbere**. In neko varnost in jamstvo morajo vlagatelji, zlasti sodišča in oblastva, tudi imeti. Pri občinski seji dne 15. januarja 1929 je občinski svetovalec **Pavliček** na izrecno vprašanje opozicijskega občinskega odbornika izjavil imenom večine, češ, da ta tozadevne odločbe Velikega župana ne priznava in da bo o tem odločevalo sodišče, in ne Veliki župan. Zato tudi njih glasilo »Gottscheer Zeitung« navzlic urgenci sreskega poglavarstva tozadevni razglas Velikega župana ni prineslo in ga, če ne bo primorana, **tudi prinesla ne bo**. To je tem značilnejše, ker imajo vso besedo v Mestni hranilnici kočevski isti nemško-nacionalni Bauernpartajlovci in bi torej normalen človek mislil, **da bodo storili vse, kar je v interesu od njih upravljanega zavoda**. Kdor pa pozna prilike, pa ve, zakaj tega ne store: nemško-nacionalni Bauernpartajlovci imajo svoj **lasten denarni zavod** v Kočevju, »Spar- und Darlehenskasse« in oba zavoda si stojita nasproti glede vlog v **nepremostljivi konkurenci**. Da je Bauernpartajlovcem več za njih lasten zavod neomejene zaveze kot pa za Mestno hranilnico, je umljivo. Saj se je bauernpartajlovska rajfajzenovka zredila le od vlog, ki jih je s ščuvanjem »Gottscheer Zeitung« in njenih zaplečnikov izvabila iz Mestne Hranilnice, a če se sanira Mestna, se boji, da se ne bi ponovil **obratni proces**. Ni nam pa umljivo, da se pri takih **interesnih nasprotstvih in puntanju** proti oblastnim naredbam prepušča zelnik kozlu.

Konkurz sta napovedali dve protokoli-rani tvrdki v Kočevju: Vincenc Wutti in Adolf Porupski. Obe trgovini z manufakturo in mešanim blagom. Vzrok: preskromen kapital in padanje cen. V prvi firmi je konkurzni upravitelj g. Franjo Huber, trgovec, v drugi pa g. Emil Šubic, trgovski pomočnik odnosno knjigovodja, oba v Kočevju.

Za kino-koncesijo je zaprosila neka zasebna stranka v Kočevju. Prošnja je šla na občino, da se izrazi. Tu jo je pa pogruntala sedanja nemško-nacionalna večina: občina naj sama zaprosi. Referent je ugotovil, da nosi letno ta licenca le Din 3.516. Navzlic temu, da bi ta prebitek še za nadzorstvenega slugo ne zadostoval, je priporočal sprejem. Enako drugi njegovi ožji klubaši. Vzrok je svoje dni odkrila že »Gottscheer Zeitung«, glasilo teh ljudi: bole jih **samo srbo-hrvatski napisi** na filmih in hočejo tudi nemške. Člani gospodarsko-delavske liste so zastonj opozarjali na **nesocijalnost** take zahteve, to je, da bi občina delala zasebnikom konkurenco in pa na **nerentabilnost**, ker bo treba za vodstvo zopet novih občinskih uslužbenecv. In na **odpad dosedanjega čistega donosa te koncesije** v obliki občinskih naklad na predstave, ki naj bi se pobirale od zasebnega koncesionarja še dalje v odgovarjajoči višini, s čimur je občini **zajamčen siguren čist dohodek**. Zmagal je seveda predlog nemško-nacionalne večine, s katero so glasovali od Slovencev uslužbenec državnih železnic Ivan Kovačič, šolski upravitelj Teodor Betriani in še dva druga, in sicer s 14. proti 7 glasovom, tako, da so zopet odločili v prilog nemškega predloga točasno v Kočevju bivajoči Slovenci.

To dirkanje za onih 1700 kroglic za parlament ni v čast slovenskemu imenu ter tudi pri Kočevjarjih ne vzbujajo respekta pred Slovenci, še manje pa spoštovanja. Razun tega

je tudi nepotrebno, ker bo že bližnja bodočnost pokazala, da zagrizeni nemški nacionalci iz Kočevja ne razpolagajo več z onimi 1700 kroglicami.

Društveno življenje v Kočevju je jelo sumljivo razpadati. Vzrok leži v tem, ker gotovi ljudje, ki se silijo v narodnih društvih v ospredje, ali pa silijo druge kot svoje slamnjake, nimajo niti primitivnih pojmov o kaki obliki ali taktu, da o srčni kulturi niti ne govorimo. In ljudje, ki hočejo imeti po narodnih društvih prvo besedo, dirkajo med seboj, kdo se bo najbolj zagrizenim nemškim nacionalcem, tudi bivšim krvnikom naslikanega kralja Petra ex anno 1914, bolj prilizoval, tako da se to početje pravim poštenim Nemcem že po pravici gabi. Potem se pa ti »narodnjakarji« čudijo, da je obisk njih »narodnih« veselje tak, da se zbijajo po javnih lokalnih šale, češ, da se je na sokolski veselici itd. govorilo tudi slovensko.

Izreden mraz pritiska že čez en mesec na celo Evropo ter obrežje Sredozemskega morja. Običajno 25° C pod ničlo, pa tudi 30°. Takega mraza že več stoletij ni bilo v teh krajih. Mraz je napravil na živalstvu v naravi neprecenljivo škodo; enako tudi v industriji, kjer je zastalo produciranje, v prometu, v vodovodnih napravah itd. In koliko na drevju, se bo videlo šele spomladi. Vsled silnega mraza in skrčene produkcije ter obratovanja so prizadeti predvsem delavski sloji, ki so navezani le na delo in donos svojih rok, zlasti uboga deca. Posamezne občine so na pobudo Velikega župana podvzele akcijo, da v svojem okolišu to bedo z vsemi razpoložljivimi sredstvi olajšajo. Tej akciji prednjači naša bela Ljubljana, ki je čez noč postavila po mestu javne brezplačne ogrevalnice in čajne okrepčevalnice s kruhom.

Delavsko palačo so dne 16. januarja t. l. odprli v Ljubljani. Je to ogromna palača nasproti Deželnega sodišča na Miklošičevi cesti. V njej se je naselila že Borza dela, Delavska zbornica kot reprezentantinja drugim stanovom enakovrednega delavskega stanu, Ljudska kuhinja, Delavska čitalnica itd. Stala je blizu devet milijonov Din. Odobravamo, da se je zgradilo iz skupnih donosov delojemalcev in delodajalcev ogromno palačo, ki naj kot taka že s svojo eksistenco časti in veličastveno reprezentira delavski stan. Mislimo pa, da bi ostala ta palača in lepa ideja kolikor toliko izolirana, ako se ne poskrbi zato, da se postavijo o vseh pomembnejših delavsko-industrijskih krajih Delavski Domovi, ki naj bi predstavljali družabno in duševno torišče delavstva ter mu istočasno nudili v obliki Ljudskih kuhinj zdravo, obilno in ceno hrano.

Redukcija državnega uradništva ne bo tako korenita kot se je prvotno nameravalo. Izločeni bodo le strokovno in moralično diskvalificirani elementi, predvsem taki, ki se jim dokaže, da so javno službo izrabljali v priyatno svojo korist.

Nova vlada je pridno na delu, da se konečno uredi uprava in doneso potrebni zakoni. N. V. Kralj je med tem podpisal moderen kazenski zakon in popolnoma moderen kazensko pravni red, ki predvideva tudi le pogojno obsodbo, to je, ako se kaznovanec tekom določenega roka dobro zadrži, se kazni briše.

Porota bo s 1. januarjem 1930 odpravljena. Ker je bila ta naprava sicer demokratična, toda več ali manj loterija, upamo, da

ne bo nihče žaloval za njo, zlasti ako bodo novi sodniki na mestu, za kar se bo pa že skrbelo.

Ironija usode se je bridko maščevala nad organizatorjem in voditeljem ruske revolucije ter ruske revolucionarne rdeče armade, Trockim in tovariši. Kot je on s svojo revolucijo pregnal iz Rusije vse plemstvo, veleposestnike in meščanstvo, v kolikor ni bilo neusmiljeno pomorjeno, ravno tako je bil sedaj on s svojimi tovariši od iste revolucije pregnan najprej v Sibirijo, sedaj pa postavljen enostavno čez mejo Rusije, ali kot se moderno imenuje sedaj, Zveze Sovjetskih Socijalističnih Republik. Postavilo ga je torej pred vrata njegovo lastno dete, mu vzelo vse časti in dostojanstva in ga tako blamiranega in brez sredstev prognalo kot kakšnega potepuha po svetu. Raztrgali so mu tudi rodino. In katero državo prosi za pribežališče, vsaka odklanja prijaznega gosta. Le Turčija je rekla »da«, toda Trockemu absolutistični barbarizem Kemal paše, s katerim ustvarja svoje nazore v Turčiji, očitno ne ugaja preveč, dasi je bil sam v Rusiji še hujši diktator. Dokler je bil, seveda. Ruska revolucija gre očitno isto pot kot je šla francoska: na desno, toda med zbirko za navidezno radikalnost prvotnih gesel... Dokler tudi ta maska ne odpade in se ne pokaže pravi obraz: osebni boj voditeljev za moč. In takrat pride ruski Napoleon; Trocki kot ustanovitelj in voditelj armade je imel že vse predpogoje za to. A zamudil je vlak. Nihče pa ni tako trdosrčen kot briskirana smehljajoča se Sreča. O tem lahko sedaj premišlja sicer brez dvoma visoko talentirani Trocki. Pod pogojem seveda, da mu preje bodisi njegovi sovražniki ali včerašnji prijatelji ne pripravijo iste usode, kot jo je on zadnjemu carju, Nikolaju II... Ker bestija humana je vedno enaka, vedno sebi zvesta, predvsem pa kruta in nevhvaležna. In morda tudi orodje v rokah Usode...

Sedemdesetletnica Wilhelma II., svoje dni vseмогоčnega nemškega cesarja in pruskega kralja, je pokazala, da je izgubil bivši cesar v Nemčiji skoro vse simpatije. Nemčija gre svojo pot in sicer gospodarsko in demokratično. Monarhisti stalno nazadujejo, zlasti odkar so pred dobrimi tremi leti podlegli takozvanem »knezovskemu vprašanju«. Tu se je šlo za žep, kaj naj nemško ljudstvo odstavljenim knezom, kraljem in cesarju plača. Ljudsko glasovanje je odločilo, da nič. Še bolj pa se bo zasedrala v Nemčiji demokratična misel, ako se te dni v Parizu srečno uredi vprašanje nemške vojne odškodnine. Nemčija ima plačati 132 milijard zlatih mark v letnih obrokih. Posebni strokovnjaki svetovnih velesil pod vodstvom Amerike razpravljajo sedaj o višini in številu letnih plačil. Ako se pri tem zedinijo še na izpraznitev Porurja, bodo demokratični voditelji Nemčije prinesli svojim volilem nad vse lep uspeh, kar zamore demokratično idejo v Nemcih le ojačiti ter pritisniti k tlom vzhodno elbsko junkerske elemente, ki so s cesarjem na čelu naprtili Nemčiji tako drugo izgubljeno vojno. Kako daleč je napredovala demokratsko-republikanska ideja v Nemčiji kaže nedavni govor voditelja Čehov v dunajskem parlamentu, sedaj šefa Češke demokratske stranke, dr. Kramařa, ki se je izrekel za sodelovanje z Nemčijo, dasi je sicer čist nacionalist.

Biseri niso za svinje, je vzkliknil bivši veliki načelnik »Orjune« ing. Marko Kranjc, ko se je poslovil v osebnem pismu v »Jutru«

od »Orjune« in javnosti. Gospodu Marku naj bo v tolažbo, da se vsem idealistom enako godi — svet jih ali ne umeje ali pa prav dobro umeje in — izkoristi. Po navadi nesramno izkoristi in s tem diskreditira nje in idejo. Gospod Marko pa si je lahko svest, da ga vsa poštena slovenska javnost visoko ceni in spoštuje in da vidi, da se je najčistejše žrtvoval za idejo, ki ne umre nikdar.

Konsulat ČSR v Ljubljani pozivlja vse češkoslovaške državljane roj. letnikov 1907, 1908 in 1909 ter stanujočih na ozemlju ljubljanske in mariborske oblasti in Medjimurja, da se bodisi pismeno ali ustmeno pri njem zglase v svrhu vpisa v naborno evidenco. Točen datum nabora, ki se bode vršil začetkom meseca aprila pri čsl. konzulatu v Ljubljani, Bleiweisova 18, bo pravočasno razglašen potom lokalnega časopisja in posebnih pozivnic. Istotako se imajo zgledati tudi oni starejši letniki, ki svoji naborni obveznosti do sedaj še niso zadostili. Obenem se opozarja, da se morajo vsi naborniki izkazati z rednim čsl. potnim listom. V slučaju, da ga nimajo, naj se še pred naborom obrnejo na tuk. konzulat s prošnjo za izstavitev istega. Oni naborniki, ki ne morejo svoje češkoslovaško državljanstvo dokumentarčno, t. j. z veljavnim potnim listom, dokazati, bodo podvrženi naboru šele po ugotovitvi čsl. pristojnosti.

Dopisi.

Kočevje. — Mestna hranilnica kočevska je še leta 1926 bila sijajen zavod z 21 milijoni vlog, odplačanimi vojnimi dolgovi in do malenkosti z že odpisanimi vrednostnimi papirji, ki so vsled vojne prišli ob skoro vso vrednost. Tudi ureditev predvojnih inozemskih terjatev in naložb, zlasti v češke nemško-nacionalne denarne zavode je bila že ugodno upeljana. Tega leta pa so kočevski nemški nacionalci uresničili svojo davno željo: ustanovitev lastnega denarnega zavoda. S pomočjo neke slovenske stranke, kateri so se zavezali dajati svoje kroglice za parlamentarne volitve, ta bi jih pa podpirala v lokalni politiki seveda proti ostalim Slovencem v nemško-slovenskem okraju, so ustanovili in vpeljali lastno rajfaizenovko z neomejeno zavezo. Nato so jeli ščuvati proti Mestni hranilnici in Merkantilni banki od vlagatelja do vlagatelja, ker tudi v Mestni so imeli svoje zaupnike. Najprej z nacionalno idejo svoji k svojim. Ker pa na denarju to ni zapisano, so privlekli naskoro drugo orožje. Njih zaupniki so sedeli tudi v Merkantilni. Še celo voditelji. In kot taki so imeli seveda vpogled kdo je kaj dolžan. In naenkrat so odkrili, da dolguje tvrdka A. Kajfež Merkantilni ca 12 milijonov Din. Denar iz Merkantilne so seveda sami dajali. Videli so tudičasne in stare naložbe Mestne hranilnice v Merkantilni: 5—6 milijonov Din, všteti vse obresti: To vlogo so napravili v Merkantilno predvsem nemški gospodje v Mestni, ki so v l. 1922/23 izrecno predlagali stalno naložbo Din 3.000.000 v Merkantilni banki. Od Merkantilne banke so namreč vlekli poleg drugih ugodnosti tudi nemški gospodje tantijeme po 15.000 Din letno. Iz treh milijonov Din je z obrestmi in obrestmi od obrestmi v obliki dobropisov, ki so med denarnimi zavodi običajni, naraslo leta 1925 na 5 milijonov Din v času, ko je bil med 16 člani tudi tedanji mestni župan dr. Sajovic izvoljen v Mestno Hranilnico. Na podlagi gornjih števil so jeli nemško-nacionalni Bauernpartajlovci ščuvati tu-

di v »Gottscheer Zeitung« proti obema zavodoma, češ, da nihče ne jamči: Ob nedeljah so pod različnimi krinkami prirejali po okoličih »predavanja« v korist svoje rajfajznovke in s čuvanjem ter podkopavanjem kredita proti Mestni hranilnici in Merkantilni banki. Državna oblast se proti tej gonji ni zganila, dasi se jo je na to opozarjalo. Tudi višjo obrestno mero so ponujali agenti za novo nemško rajfajzenovko, 7—8% za vloge. Tako se je uprizarjal od časa do časa **umetni run**, ki je odnašal razpoložino obeh zavodov, milijon za milijonom, dočim se je nemška rajfajzenovka, dasi šele začetnica, jela sumljivo hitro rediti. Denar se je takorekoč pretakal iz teh dveh zavodov v nemško rajfajzenovko ter so padle vloge pri Mestni za dobre tri milijone Din. Merkantilna se je pa sploh izčrpala, tako, da je nadaljna vračila Mestni morala ustaviti. Ko so nemški gospodje to videli — bilo je maja in junija 1927 — so jo hitro pobrisali iz potapljajoče se barke, Merkantilne banke, ter so prepustili Mestni, da ona uredi in reši od njih tako sijajno in junško vođeno Merkantilno banko kot vedo in znajo. Mestna je nato z nekaterimi drugimi denarnimi zavodi, predvsem z Zadržno Gospodarsko banko na čelu, prevzela vse premoženje Merkantilne banke in tvrdke A. Kafjež. Prvo v likvidacijo, drugo pogodbeno v svrhu sanacije.

Iz tega je razvidno, da so nemški nacionalci s svojim nekaznovanim in nekvalificiranim ščuvanjem proti Mestni zakrivali, da je zavod moral izplačati naenkrat toliko vlog, da so Nemci upravljali **Merkantilni banki zaupani denar Mestne hranilnice**, in da so ravno ti **Nemci vrgli ves denar iz Merkantilne v le eno tvrdko** ter da so torej ti **Nemci zakrivali**, da Merkantilna Mestni denarja še ne more vrniti. Ako bi bili nemški gospodje v Merkantilni banki denar vlagateljev in Mestne razdelili pametno in previdno na več upnikov in na sigurna mesta, mesto da so ga vrgli v žrelo le eni tvrdki, bi Mestna Hranilnica imela danes svoje milijone na razpolago. A v vodstvu Merkantilne so sedeli tudi **voditelji Nemcev**, kar je vsekakor jako značilno.

Listnica uredništva.

Gospod Anton Cv., K. Moderno demokrasko načelo je pač tako, da kdor se v javna vprašanja meša, mora imeti tudi pogum, da prenese javno kritiko. Kdor tega ne zmore, naj ostane pošten zasebnik, pa te javne kritike ne bo in bo morda ne samo bolj zadovoljen, ampak tudi **bolj ugleden mož**, posebno, ako bo v svojem delokrogu postavil **res celega moža**. Nobenega demokraskega načela si pa seveda ne damo prikrajšati od nikogar, zlasti pa ne od osebnih ozirov, ker **smatramo ravno to načelo v največjo korist splošnosti** in njenega zdravega napredka.

Za smeh.

— Halo, šofer!
— Prosim?
— Koliko bi računali, da me odpeljete v mesto?
— Največ štiri šilinge.
— Tako, hvala lepa. Hotel sem samo vedeti, koliko si prihranim, če pojdem peš.

Posojila

na menice in posestva, kulantno in hitro. Pod »Solidnost« na upravo lista.

Izdajatelj in urednik: Ferdo Jonke, Kočevje.
Tiskarna »Slovenija« v Ljubljani, Wolfova ul. 1.
Predstavniki za tiskarno: Alb. Kolman v Ljubljani.

Bogu vsegamogočnemu je dopadlo odpoklicati k sebi našega ljubega soproga in strica, gospoda

Leopolda Michal

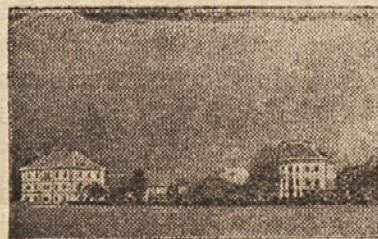
lekarnarja

dne 6. t. m., previdenega s tolažili sv. vere, po kratki bolezni. Pogreb se vrši v torek dne 8. t. m. ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti in se bodo zemeljski ostanki dragega pokojnika položili v lastnem rodbinskem grobu k zadnjem počitku.

Kočevje, dne 7. januarja 1929.

Marija Michal
soproga

Za tiho sožalje prosimo. Vence hvaležno odklanjamo.

DIJAŠKI DOM Kočevje.

Največji srednješolski tovrstni internat Jugoslavije.

Sprejema le dijake, ki so vpisani na Državni realni gimnaziji v Kočevju. Pod vodstvom aktivnih srednješolskih profesorjev.

Celoletna kompletna oskrbnina Din 6750.—.

Lastna ekonomija, — Lastni vrtovi. — Igrišča. — Sport. — Radio. — Strogo razdeljen čas za zabavo in učenje.

Zahtevajte brezplačen prospekt. ★ **Telefon št. 12.**

Zobni atelje

BORIS BAN, Kočevje

vis à vis župne cerkve, hiša tvrdke PETER PETSCHÉ

izvršuje solidno in zanesljivo vsa v zobotehnično stroko spadajoča dela. Vsak delavnik od 8. do 12. in od 2. in 5. ure, ob nedeljah od 8. do 12. ure.

Zlate, srebrne, porcelanaste in cementne plombe, zlate mostičke in krone, umetno zobovje, čiščenje zob, pritrjevanje, obnova.

CENE IN DELO BREZ KONKURENCE!

Zadružna gospodarska banka d. d., Ljubljana

podružnica Kočevje, Ljubljanska cesta.

Centrala Ljubljana.

Delniška glavnica in rezerve: nad 16.000.000 Din.

Vloge: nad 250.000.000 Din.

Promet: nad 11.000.000.000 Din.

Podružnice: Celje, Diakovo, Kočevje, Kranj, Maribor, Novisad, Sombor, Split, Šibenik.

Ekspozitura: Bled.

Nakup in prodaja valut in deviz po dnevnem kurzu.

Vloge na tekoči račun in na hranilne knjižice proti ugodnemu obrestovanju.

Menični eskont, Lombardiranje vrednostnih papirjev.

Nakazila v tu- in inozemstvo najhitreje in najceneje.

Kulantna provedba vseh bančnih poslov.